

Број: 1-02-3491-410/14-144

Датум: 30.05.2018.

Београд

На основу чл. 8. став 1. тачка 2), 17, 22, 60, 62. ст. 1 - 4. и 63. став 1. тач. 1) - 5) Закона о електронским комуникацијама („Службени гласник РС“, бр. 44/10, 60/13-УС и 62/14), чл. 136. и 213. став 2. Закона о општем управном поступку („Службени гласник РС“, број 18/16), чл. 12. став 1. тачка 2), 21. и 28. Статута Регулаторне агенције за електронске комуникације и поштанске услуге („Службени гласник РС“, бр. 125/14 и 30/16), Одлуке о одређивању релевантних тржишта подложних претходној регулацији („Службени гласник РС“, бр. 59/11 и 106/16), Извештаја о анализи veleпродајног тржишта терминације позива у јавној телефонској мрежи – септембар – новембар 2014. године, који је Управни одбор Регулаторне агенције за електронске комуникације и поштанске услуге усвојио дана 14.11.2014. године под бројем: 1-03-021-116/14-4 (објављен на Интернет страници Регулаторне агенције за електронске комуникације и поштанске услуге www.ratel.rs), поступајући по пресуди Управног суда број: 12 У 4454/18 од 18.4.2018. године, донетој у управном спору по тужби тужиоца Предузећа за телекомуникације „Телеком Србија“ а.д, из Београда, Таковска 2,

Регулаторна агенција за електронске комуникације и поштанске услуге доноси

РЕШЕЊЕ

I. Предузеће за телекомуникације **Телеком Србија а.д**, Таковска 2, Београд, **Serbia Broadband - Srpske kablovske mreže d.o.o.**, Булевар Пека Дапчевића 19, Београд-Вождовац, **Telenor d.o.o.**, Омладинских бригада 90, Нови Београд, **Beogrid d.o.o.**, Нехруова 82а, Нови Београд, **Knight Development Support d.o.o.**, Булевар Ослобођења 26, Нови Сад, **I.KOM d.o.o.**, Булевар Пека Дапчевића 19, Београд-Вождовац, **Invest Inženjering d.o.o.**, Пут Шајкашког одреда 5а, Нови Сад, **KOPERNIKUS TECHNOLOGY d.o.o.**, Јурија Гагарина 206, Нови Београд, **SAT-ТРАКТ d.o.o.**, Маршала Тита 111, Бачка Топола, **Beotelnet-ISP d.o.o.**, Булевар Војводе Мишића 37, Београд, **Radijus vektor d.o.o.**, Милентија Поповића 9, Нови Београд, **Telemark Systems d.o.o.**, Светог Саве 35, Чачак и Друштво за телекомуникације **Орион телеком д.о.о.** Насеље Земун Поље Мала Пруга 8, Београд-Земун, одређују се за операторе са значајном тржишном снагом на veleпродајном тржишту терминације позива у јавној телефонској мрежи.

II. Операторима Предузеће за телекомуникације **Телеком Србија а.д**, Таковска 2, Београд и **Serbia Broadband - Srpske kablovske mreže d.o.o.**, Булевар Пека Дапчевића 19, Београд-Вождовац одређују се следеће обавезе:

1. објављивања одређених података у форми стандардне понуде;
2. недискриминаторног поступања;
3. рачуноводственог раздвајања;

31-05-2018

4. омогућавања приступа и коришћења елемената мреже и припадајућих средстава;
5. контроле цена и примене трошковног рачуноводства.

III. Операторима Друштво за телекомуникације **Орион телеком д.о.о**, Насеље Земун Поље Мала Пруга 8, Београд-Земун, **Telenor д.о.о**, Омладинских бригада 90, Нови Београд, **Beogrid д.о.о**, Нехруова 82а, Нови Београд, **Knight Development Support д.о.о**, Булевар Ослобођења 26, Нови Сад, **I.KOM д.о.о**, Булевар Пека Дапчевића 19, Београд-Вождовац, **Invest Inženjering д.о.о**, Пут Шајкашког одреда 5а, Нови Сад, **KOPERNIKUS TECHNOLOGY д.о.о**, Јурија Гагарина 206, Нови Београд, **SAT-TRAKT д.о.о**, Маршала Тита 111, Бачка Топола, **Beotelnet-ISP д.о.о**, Булевар Војводе Мишића 37, Београд, **Radijus vektor д.о.о**, Милентија Поповића 9, Нови Београд и **Telemark Systems д.о.о**, Светог Саве 35, Чачак, одређују се следеће обавезе:

1. објављивања одређених података у форми стандардне понуде;
2. недискриминаторног поступања;
3. омогућавања приступа и коришћења елемената мреже и припадајућих средстава;
4. контроле цена.

IV. Оператори из ст. II. и III. диспозитива овог решења дужни су да обавезу објављивања одређених података у форми стандардне понуде, у складу са одредбом члана 64. Закона о електронским комуникацијама („Службени гласник РС“, бр. 44/10, 60/13-УС и 62/14), а која се посебно односи на рачуноводствене податке, техничке спецификације, карактеристике мреже, услове понуде и коришћења (укључујући ограничења), рокове важења понуде и цене, извршавају на следећи начин:

- 1) Стандардна понуда мора да буде јасно дефинисана и у довољној мери рашчлањена на појединачне компоненте како би оператор, корисник veleprodajне услуге терминације позива у јавној телефонској мрежи, могао да користи и плаћа само за оне компоненте које су му потребне ради пружања veleprodajне услуге терминације позива у јавној телефонској мрежи својим корисницима;
- 2) да обезбеде да минимални садржај, ниво детаљности и начин објављивања стандардне понуде буде у складу са општим актом Републичке агенције за електронске комуникације, сада Регулаторне агенције за електронске комуникације и поштанске услуге, који ближе прописује минимални садржај, ниво детаљности и начин објављивања стандардних понуда;

V. Изузетно, оператор Телеком Србија а.д. Таковска 2, Београд, је у обавези да поред поступања на начин утврђен ставом IV. тач. 1) и 2), диспозитива овог решења, стандардну понуду за међуповезивање сачини тако да иста садржи и услове коришћења заједничког простора – колокације (технички услови, цене и рокови), као и да у њој дефинише цене и услове коришћења водова за приступ за потребе међуповезивања, а у односу на пружање релевантне услуге, доставља Регулаторној агенцији за електронске комуникације и поштанске услуге полугодишње извештаје са следећим индикаторима ефикасности (*Key Performance Indicators* - KPI):

- просечно време успостављање вода за међуповезивање;
- просечно време отклањања кvara на воду за међуповезивање;
- податке који се односе на пружање услуге заједничког коришћења простора (колокације).

VI. Оператори из става II. и III. диспозитива овог решења дужни су да обавезу недискриминаторног поступања сагласно одредби члана 65. Закона о електронским комуникацијама („Службени гласник РС“, бр. 44/10, 60/13-УС и 62/14), извршавају тако да другим операторима пружају услуге под једнаким условима и са истим квалитетом као што то чине за сопствене потребе, односно за потребе повезаних лица или партнера, те су у обавези да:

- 1) обезбеде једнаке услове (пре свега у погледу цена, рокова и информација) при истим околностима за све операторе кориснике који пружају исте услуге;
- 2) пружају услуге и податке операторима корисницима под истим условима и уз исти квалитет услуге који обезбеђују за сопствене потребе, потребе повезаних лица или партнера;
- 3) достављају Регулаторној агенцији за електронске комуникације и поштанске услуге уговоре закључене на основу Стандардне понуде за међуповезивање (интерконекцију) у року од 15 (петнаест дана) од дана потписивања истих.

VII. Оператори из става II. диспозитива овог решења дужни су да обавезу рачуноводственог раздвајања сагласно одредби члана 66. Закона о електронским комуникацијама („Службени гласник РС“, бр. 44/10, 60/13-УС и 62/14), извршавају тако да обезбеде одвојено рачуноводствено праћење пословних активности у вези са пружањем veleprodajне услуге терминације позива у јавној телефонској мрежи, и то на начин да:

- 1) припреме и доставе извештај о раздвајању рачуна успеха и ангажоване имовине по свим врстама тржишних услуга, у текућој години за претходну годину, у роковима прописаним општим актом Републичке агенције за електронске комуникације, сада Регулаторне агенције за електронске комуникације и поштанске услуге, који ближе прописује примену трошkovног принципа, одвојених рачуна и извештавању од стране оператора са значајном тржишном снагом;
- 2) на захтев Регулаторне агенције за електронске комуникације и поштанске услуге достави veleprodajне и интерне трансферне цене, ради утврђивања постојања неоправданог унакрсног субвенционисања;
- 3) на захтев Регулаторне агенције за електронске комуникације и поштанске услуге омогући увид у закључене уговоре, рачуноводствене податке, укључујући и податке о приходима оствареним на релевантном тржишту.

VIII. Оператори из ст. II. и III. диспозитива овог решења дужни су да обавезу омогућавања приступа и коришћења елемената мреже и припадајућих средстава сагласно

одредби члана 67. Закона о електронским комуникацијама („Службени гласник РС“, бр. 44/10, 60/13-УС и 62/14), извршавају тако да обезбеде извршење следећих обавеза:

- 1) омогућавање приступа одређеним елементима мреже и припадајућим средствима, укључујући приступ пасивним мрежним елементима који су везани за пружање veleпродајне услуге терминације позива;
- 2) вођење преговара у доброј вери са оператором који захтева приступ за услуге међуповезивања и да у одговарајућем року одговори на сваки разуман захтев за приступ оператору који захтева veleпродајну услугу терминације позива;
- 3) неукладање већ одобреног приступа елементима мреже и припадајућој инфраструктури;
- 4) пружање одређене услуге другим операторима под veleпродајним условима;
- 5) омогућавање колокације, односно другог облика заједничког коришћења припадајућих средстава;
- 6) пружање услуге потребне за обезбеђивање интероперабилних услуга за повезивање крајњих корисника, укључујући и услуге интелигентних мрежа;
- 7) омогућавање приступа системима оперативне подршке или сличним софтверским системима, ради обезбеђивања лојалне конкуренције у пружању услуга електронских комуникација;
- 8) обезбеђивање међуповезивања мрежа и припадајућих средстава;
- 9) обезбеђивање приступа повезаним услугама, попут услуга базираних на подацима о идентитету, локацији и доступности корисника, као и да преговарају у доброј вери са оператором који захтева приступ за veleпродајну услугу терминације позива у јавној телефонској мрежи, а приликом оцењивања разумности захтева за приступ за veleпродајну услугу терминације позива у јавној телефонској мрежи, да се руководе принципом недискриминације и техничким могућностима сопствене мреже.

IX. Изузетно, оператор Телеком Србија а.д. Таковска 2, Београд, је у обавези да поред поступања на начин утврђен ставом VIII. диспозитива овог решења обезбеди заједничко коришћење свог простора, тамо где има техничких могућности, односно да обезбеди коришћење инфраструктуре и остале комуникационе опреме, а посебно да омогући водове за приступ до тачака међуповезивања оператору кориснику.

X. Оператори из става II. диспозитива овог решења дужни су да обавезу контроле цена и примене трошковног рачуноводства сагласно одредби члана 68. Закона о електронским комуникацијама („Службени гласник РС“, бр. 44/10, 60/13-УС и 62/14), извршавају тако да обезбеде трошковну заснованост цена и примене рачуноводства трошкова, у вези са veleпродајном услугом терминације позива у јавној телефонској мрежи, у складу са општим актом Републичке агенције за електронске комуникације, сада Регулаторне агенције за електронске комуникације и поштанске услуге, који прописује примену трошковног принципа, одвојене рачуне и извештавање од стране оператора са значајном тржишном снагом.

XI. Оператори из става III. диспозитива овог решења дужни су да обавезу контроле цена извршавају сагласно члану 68. Закона о електронским комуникацијама („Службени гласник РС“, бр. 44/10, 60/13-УС и 62/14).

XII. Оператори из става I. диспозитива овог решења у обавези су да у року од 60 дана од дана пријема захтева Регулаторне агенције за електронске комуникације и поштанске услуге сачине и објаве нову стандардну понуду у складу са општим актом Републичке агенције за електронске комуникације, сада Регулаторне агенције за електронске комуникације и поштанске услуге који уређује минималан садржај, ниво детаљности и начин објављивања стандардних понуда.

XIII. Ово решење је коначно.

Образложење

Регулаторна агенција за електронске комуникације и поштанске услуге (у даљем тексту: Агенција), примила је дана 30.4.2018. године пресуду Управног суда број: 12 У 4454/18 од 18.4.2018. године, којом је, између осталог, уважена тужба тужиоца Предузећа за телекомуникације Телеком Србија а.д, из Београда, Таковска 2 (у даљем тексту: Телеком Србија а.д.), поништено решење број: 1-02-3491-410/14-50 од 29.12.2014. године и враћено Агенцији на поновно одлучивање.

Достављеном пресудом надлежни суд је утврдио да је диспозитив оспореног решења донет супротно одредбама члана 198. Закона о општем управном поступку („Службени лист СРЈ“, бр. 33/97 и 31/01 и „Службени гласник РС“, број 30/10, у даљем тексту: ЗУП), као и да је оспорено решење донето уз повреду правила поступка из члана 199. став 2. ЗУП, јер разлози из образложења оспореног решења не упућују на одлуку из диспозитива, који мора бити кратак и одређен тако да не даје повода различитом тумачењу, па је по оцени суда, повређен закон на штету тужиоца.

Из разлога наведених у образложењу пресуде, Агенција је обавезана да у поновном поступку, поштујући примедбе суда у вези са поступком, отклони повреду констатоване предметном пресудом, у складу са одредбом члана 69. став 2. Закона о управним споровима („Службени гласник РС“, број 111/09, у даљем тексту: ЗУС).

Поступајући по наведеној пресуди и правним схватањима надлежног суда Агенција, одлучујући у поновном поступку, констатује следеће:

Агенција је по службеној дужности, сагласно одредби чл. 60. и 62. ст. 1-4. Закона о електронским комуникацијама („Службени гласник РС“, бр. 44/10, 60/13-УС и 62/14, у даљем тексту: Закон), извршила анализу veleпродајног тржишта терминације позива у јавној телефонској мрежи и о томе сачинила Извештај о анализи veleпродајног тржишта терминације позива у јавној телефонској мрежи, септембар - новембар 2014. године (у даљем тексту: Извештај о анализи релевантног тржишта), који је Управни одбор Агенције усвојио 14.11.2014. године, под бројем: 1-03-021-116/14-7 (објављен на Интернет страници Агенције

www.ratel.rs) и у коме је садржана чињенична грађа за доношење решења у овој управној ствари.

У поступку који је претходио усвајању Извештаја о анализи релевантног тржишта од стране Управног одбора Агенције, а у складу са одредбама чл. 34-36. Закона, Агенција је у периоду од 15.9.2014. године до 15.10.2014. године, спровела поступак јавних консултација ради прибављања мишљења стручне и шире јавности на нацрт Извештаја о анализи релевантног тржишта. Агенција је након тога, извршила анализу пристиглих мишљења, примедба и предлога на наведени акт и уважила основане сугестије и примедбе.

То значи да је укупност оперативних активности предузетих сагласно наведеним одредбама Закона ради утврђивања чињеничног стања, које представља подлогу за доношење решења и у коме су садржане одлучне чињенице, ближе приказана у Извештају о анализи релевантног тржишта, па исти садржи све правно релевантне чињенице и околности у складу са начелом истине у управном поступку, сагласно члану 8. ЗУП-а, односно члану 10. Закона о општем управном поступку („Службени гласник РС”, број 18/16, у даљем тексту: важећи ЗУП). Као такав, Извештај о анализи релевантног тржишта, у складу са „начелом официјелности“ из члана 126. ЗУП-а, или члана 102. важећег ЗУП-а, односно чињенице изнете у њему представљају основ за одлучивање, односно за примену члана 62. и 63. Закона, тј. основ су за доношење овог решења, којим су одређени оператори са значајном тржишном снагом на релевантном тржишту, одређене им регулаторне обавезе, као и начин њиховог извршавања.

Велепродајно тржиште терминације позива у јавној телефонској мрежи утврђено је као релевантно тржиште подложно претходној регулацији Одлуком о одређивању релевантних тржишта подложних претходној регулацији („Службени гласник РС“, бр. 59/11 и 106/16), коју је донео Управни одбор Агенције.

Агенција је приликом анализе релевантног тржишта (у даљем тексту: анализа) водила рачуна о примени Препоруке Комисије (ЕЗ) број 2007/879/ЕС од 17.12.2007. године о релевантним тржиштима на подручју електронских комуникација, која су подложна претходној регулацији, као и Смерницама Комисије (ЕЗ) број 2002/С 165/03 од 11.7.2002. године о анализи тржишта и утврђивању значајне тржишне снаге на основу регулаторног оквира за електронске комуникације.

Агенција је анализи велепродајног тржишта терминације позива у јавној телефонској мрежи приступила сагласно одредби члана 60. Закона, којом је прописано да Агенција најмање једном у три године врши анализу релевантних тржишта, а по потреби и додатних тржишта, уз примену одговарајућих препорука Европске уније у анализи тржишта и утврђивању значајне тржишне снаге.

Приликом анализе коришћени су подаци које је Агенција прикупила путем упитника за велепродајно тржиште терминације позива у јавној телефонској мрежи, који обухватају период од 2011. до 2013. године.

Агенција је поступак анализе спровела у циљу оцене степена конкурентности на одређеном релевантном тржишту, сходно члану 59. став 1. Закона, односно у циљу процене

да ли постоје оператори са значајном тржишном снагом (у даљем тексту: оператор са ЗТС) на одређеном релевантном тржишту.

Одређивање оператора са ЗТС експлицитно је уређено одредбама члана 62. Закона.

Обавезе оператора са ЗТС, које се решењем одређују оператору са ЗТС прописане су чланом 63. Закона.

У поступку анализе дефинисано је релевантно тржиште у производној и географској димензији, анализирани су критеријуми за утврђивање значајне тржишне снаге, а по окончању тог поступка за операторе са ЗТС одређени су: Телеком Србија а.д, Serbia Broadband - Srpske kablovske mreže d.o.o, Telenor d.o.o, Beogrid d.o.o, Knight Development Support d.o.o, I.KOM d.o.o, Invest Inženjering d.o.o, KOPERNIKUS TECHNOLOGY d.o.o, SAT-TRAKT d.o.o, Beotelnet-ISP d.o.o, Radijus vektor d.o.o, Telemark Systems d.o.o и Орион телеком д.о.о. Операторима са ЗТС су одређене обавезе на основу постојећег стања конкуренције и идентификованих потенцијалних препрека у развоју тржишне конкуренције, са којим се суочавају оператори на veleprodajном тржишту терминације позива у јавној телефонској мрежи.

Агенција је закључила да је у производној димензији, релевантно тржиште - veleprodajно тржиште терминације позива у јавној телефонској мрежи оператора Телеком Србија а.д. (фиксна мрежа, укључујући капацитете фиксне мреже CDMA), независно од националне мреже из које позив потиче, што је наведено и у поглављу 3 Извештаја о анализи релевантног тржишта, који представља чињенични основ за доношење овог решења. Такође, Агенција је закључила да су у производној димензији, релевантна тржишта и veleprodajно тржиште терминације позива у јавној телефонској мрежи оператора Serbia Broadband - Srpske kablovske mreže d.o.o, Telenor d.o.o, Beogrid d.o.o, Knight Development Support d.o.o, I.KOM d.o.o, Invest Inženjering d.o.o, KOPERNIKUS TECHNOLOGY d.o.o, SAT-TRAKT d.o.o, Beotelnet-ISP d.o.o, Radijus vektor d.o.o, Telemark Systems d.o.o и Орион телеком д.о.о, независно од националне мреже из које позив потиче, како је и наведено у поглављу 3 Извештаја о анализи релевантног тржишта, који представља чињенични основ за доношење овог решења.

У географској димензији, за релевантно тржиште одређено је национално тржиште Републике Србије.

На основу примене критеријума за утврђивање појединачне значајне тржишне снаге који су прописани одредбама члана 61. Закона, чији преглед је као чињенична грађа за доношење овог решења, дат у поглављу 4 Извештаја о анализи релевантног тржишта, Агенција је утврдила да на посматраном релевантном тржишту не постоји ефикасна конкуренција, односно да оператори: Телеком Србија а.д, Serbia Broadband - Srpske kablovske mreže d.o.o, Telenor d.o.o, Beogrid d.o.o, Knight Development Support d.o.o, I.KOM d.o.o, Invest Inženjering d.o.o, KOPERNIKUS TECHNOLOGY d.o.o, SAT-TRAKT d.o.o, Beotelnet-ISP d.o.o, Radijus vektor d.o.o, Telemark Systems d.o.o и Орион телеком д.о.о. поседују значајну тржишну снагу на том тржишту.

У посматраном периоду тржишно учешће Телеком Србија а.д. на veleпродајном тржишту терминације позива у јавној телефонској мрежи износи 100% у сопственој мрежи. Како је техничка реализација ове veleпродајне услуге таква да се учешће на предметном тржишту неће мењати, то Телеком Србија а.д. омогућава независно понашање у односу на конкуренцију и крајње кориснике. Такође, тржишно учешће свих осталих оператора на veleпродајном тржишту терминације позива у јавној телефонској мрежи износи 100% у сопственој мрежи. Како је техничка реализација ове veleпродајне услуге таква да се учешће на предметном тржишту неће мењати, то свим осталим операторима омогућава независно понашање у односу на конкуренцију и крајње кориснике.

Након утврђивања свих правно релевантних чињеница, на основу члана 63. Закона, уз уважавање постојећих и потенцијалних препрека у развоју тржишне конкуренције, како је и наведено у поглављу 5 Извештаја о анализи релевантног тржишта, у коме је садржана чињенична грађа за доношење овог решења, Агенција је Телеком Србија а.д. и **Serbia Broadband - Srpske kablovske mreže d.o.o.** као операторима са ЗТС утврдила регулаторне обавезе наведене у ставу II. диспозитива овог решења, а операторима Telenor d.o.o, Beogrid d.o.o, Knight Development Support d.o.o, I.KOM d.o.o, Invest Inženjering d.o.o, KOPERNIKUS TECHNOLOGY d.o.o, SAT-TRAKT d.o.o, Beotelnet-ISP d.o.o, Radijus vektor d.o.o, Telemark Systems d.o.o и Орион телеком д.о.о, утврдила регулаторне обавезе наведене у ставу III. диспозитива овог решења.

Приликом одређивања обавеза операторима са ЗТС, Агенција је водила рачуна о врсти и природи утврђених недостатака на тржишту, претходним улагањима, подстицању даљих улагања и могућности за повраћај улагања по разумној стопи с обзиром на ризике.

Агенција је ставом II. диспозитива овог решења **Телеком Србија а.д. и Serbia Broadband - Srpske kablovske mreže d.o.o.** као операторима са ЗТС одредила следеће обавезе: објављивања одређених података у форми стандардне понуде, недискриминаторног поступања, рачуноводственог раздвајања, омогућавања приступа и коришћења елемената мреже и припадајућих средстава, као и обавезу контроле цена и примене трошковног рачуноводства.

Такође, Агенција је ставом III. диспозитива овог решења операторима **Telenor d.o.o, Beogrid d.o.o, Knight Development Support d.o.o, I.KOM d.o.o, Invest Inženjering d.o.o, KOPERNIKUS TECHNOLOGY d.o.o, SAT-TRAKT d.o.o, Beotelnet-ISP d.o.o, Radijus vektor d.o.o, Telemark Systems d.o.o** и **Орион телеком д.о.о.** као операторима са ЗТС одредила следеће обавезе: објављивања одређених података у форми стандардне понуде, недискриминаторног поступања, омогућавања приступа и коришћења елемената мреже и припадајућих средстава, као и обавезу контроле цена.

Оператори су дужни да обавезе утврђене ставом II. и III. диспозитива овог решења, које су појединачно уређене одредбама чл. 64-68. Закона, извршавају на начин утврђен ст. IV. до XI. диспозитива овог решења, како следи:

1. Обавеза објављивања одређених података у форми стандардне понуде

У складу са одредбама члана 64. Закона, Агенција одређује операторима са ЗТС обавезу објављивања одређених података, која се посебно односи на: рачуноводствене податке, техничке спецификације, карактеристике мреже, услове понуде и коришћења (укључујући ограничења), рокове важења понуде и цене.

Агенција закључује да је операторима Телеком Србија а.д, Орион телеком д.о.о, Telenor д.о.о, Serbia Broadband - Srpske kablovske mreže д.о.о, Beogrid д.о.о, Knight Developement Support д.о.о, I.KOM д.о.о, Invest Inženjering д.о.о, KOPERNIKUS TECHNOLOGY д.о.о, SAT-TRAKT д.о.о, Beotelnet-ISP д.о.о, Telemark Systems д.о.о и Radijus vektor д.о.о. као операторима са ЗТС, оправдано одредити обавезу објављивања одређених података за veleprodajну услугу терминације позива у јавној телефонској мрежи, у облику стандардне понуде за међуповезивање и приступ, посебно имајући у виду да се операторима уводи и обавеза недискриминаторног поступања.

Стандардна понуда мора да буде јасно дефинисана и у довољној мери рашчлањена на појединачне компоненте како би оператор, корисник veleprodajне услуге терминације позива у јавној телефонској мрежи, могао да користи и плаћа само за оне компоненте које су му потребне ради пружања услуге терминације позива у овој мрежи својим корисницима.

Стандардна понуда за међуповезивање Телеком Србија а.д, Орион телеком д.о.о, Telenor д.о.о, Serbia Broadband - Srpske kablovske mreže д.о.о, Beogrid д.о.о, Knight Developement Support д.о.о, I.KOM д.о.о, Invest Inženjering д.о.о, KOPERNIKUS TECHNOLOGY д.о.о, SAT-TRAKT д.о.о, Beotelnet-ISP д.о.о, Telemark Systems д.о.о и Radijus vektor д.о.о. (у даљем тексту: Стандардна понуда за међуповезивање) обавезно треба да садржи следеће елементе:

- 1) Опис услуга које су предмет Стандардне понуде за међуповезивање, примену и важење стандардне понуде, услове и начин наручивања услуге, поступак преговарања, одредбе од посебног значаја (нпр. поверљивост информација, пословна тајна, заштита интелектуалне својине) и сл.;
- 2) Цене, начин и услове одржавања услуге, као и ниво услуге која се пружа – SLA (*Service Level Agreements*);
- 3) Податке о мрежи и осталој инфраструктури који су неопходни за међуповезивање: податке о интерфејсима, сигнализационим и осталим протоколима, синхронизацији, као и о свим осталим техничким условима који су неопходни за међуповезивање;
- 4) Цене међуповезивања, као и начин наручивања и преговарања око међуповезивања;
- 5) Тачке и начин међуповезивања;
- 6) Начине обрачуна плаћања и наплате, као и инструменте осигурања;
- 7) Квалитет услуге;
- 8) Одговорност обе стране, разграничење међусобних одговорности и начин надокнаде штете;
- 9) Поверљивост информација, пословне тајне и начин решавања спорова.

Поред обавезе објављивања Стандардне понуде за међуповезивање, Телеком Србија а.д. је у обавези да Агенцији, у односу на пружање релевантне услуге, доставља полугодишње извештаје са следећим индикаторима ефикасности (*Key Performance Indicators - KPI*):

– просечно време успостављање вода за међуповезивање;

- просечно време отклањања кvara на воду за међуповезивање;
- податке који се односе на пружање услуге заједничког коришћења простора (колокације).

Због разлике у расположивој инфраструктури, описаној у тачки 4.1.2. Извештаја о анализи релевантног тржишта, Стандардна понуда за међуповезивање Телеком Србија а.д. мора да садржи и услове коришћења заједничког простора – колокације (технички услови, цене и рокови). Осим тога, Телеком Србија а.д. је у обавези да у предметној стандардној понуди дефинише цене и услове коришћења водова за приступ за потребе међуповезивања.

Агенција закључује да је одређивање обавезе операторима Телеком Србија а.д, Орион телеком д.о.о, Telenor д.о.о, Serbia Broadband - Srpske kablovske mreže д.о.о, Beogrid д.о.о, Knight Developement Support д.о.о, I.KOM д.о.о, Invest Inženjering д.о.о, KOPERNIKUS TECHNOLOGY д.о.о, SAT-TRAKT д.о.о, Beotelnet-ISP д.о.о, Telemark Systems д.о.о и Radijus vektor д.о.о. да објављују одређене податке оправдано, јер се тиме осигурава да они као оператори са ЗТС на релевантном veleпродајном тржишту нуде услуге другим операторима под једнаким условима и са истим квалитетом као што то чине за сопствене потребе, односно за потребе повезаних лица или партнера.

Обавеза Телеком Србија а.д, Орион телеком д.о.о, Telenor д.о.о, Serbia Broadband - Srpske kablovske mreže д.о.о, Beogrid д.о.о, Knight Developement Support д.о.о, I.KOM д.о.о, Invest Inženjering д.о.о, KOPERNIKUS TECHNOLOGY д.о.о, SAT-TRAKT д.о.о, Beotelnet-ISP д.о.о, Telemark Systems д.о.о и Radijus vektor д.о.о. да објављују одређене податке, омогућава операторима корисницима veleпродајне услуге терминације позива у јавној телефонској мрежи да, на основу транспарентно објављених услова оператора са ЗТС, дођу до закључка да ли су дискриминисани - ценама, условима и роковима.

Без обавезе објављивања одређених података, Агенција не би на одговарајући начин могла да прати да ли оператор са ЗТС на релевантном тржишту спроводи обавезу недискриминаторног поступања. Обавеза објављивања одређених података је додатна обавеза у смеру решавања препрека за развој конкуренције, које су везане за дискриминацију на ценовној и дискриминацију на неценовној основи, имајући у виду да је све облике дискриминаторног поступања могуће утврдити само онда када су транспарентно објављени услови под којима оператор са ЗТС нуди услуге на релевантном veleпродајном тржишту.

Примена обавезе објављивања одређених података има за циљ да укаже на антиконкурентске активности и препреке за развој конкуренције, које се односе на праксу унакрсног субвенционисања, дискриминацију на ценовној основи и праксу препознату као ценовно истискивање маргине профита (*price squeeze*), те да допринесе њиховом решавању.

Уколико Стандардна понуда за међуповезивање не одговара условима на тржишту и обавезама из ове анализе, Агенција може да захтева њену измену.

Агенција констатује да обавеза објављивања одређених података не представља додатно оптерећење за Телеком Србија а.д, Орион телеком д.о.о, Telenor д.о.о, Serbia Broadband - Srpske kablovske mreže д.о.о, Beogrid д.о.о, Knight Developement Support д.о.о, I.KOM д.о.о, Invest Inženjering д.о.о, KOPERNIKUS TECHNOLOGY д.о.о, SAT-TRAKT д.о.о,

Beotelnet-ISP d.o.o, Telemark Systems d.o.o и Radijus vektor d.o.o, а да операторима корисницима пружа транспарентан увид у услове пружања veleпродајне услуге терминације позива у јавној телефонској мрежи и тиме доприноси обезбеђивању конкуренције на релевантном тржишту.

2. Обавеза недискриминаторног поступања

У складу са одредбама члана 65. Закона, оператор са ЗТС је дужан да другим операторима пружа услуге под једнаким условима и са истим квалитетом као што то чини за сопствене потребе, односно за потребе повезаних лица или партнера.

Агенција одређује операторима Телеком Србија а.д, Орион телеком д.о.о, Telenor d.o.o, Serbia Broadband - Srpske kablovske mreže d.o.o, Beogrid d.o.o, Knight Developement Support d.o.o, I.KOM d.o.o, Invest Inženjering d.o.o, KOPERNIKUS TECHNOLOGY d.o.o, SAT-TRAKT d.o.o, Beotelnet-ISP d.o.o, Telemark Systems d.o.o и Radijus vektor d.o.o, као операторима са ЗТС на veleпродајном тржишту терминације позива, обавезу недискриминаторног поступања, којом се обавезују да:

- обезбеде једнаке услове (пре свега у погледу цена, рокова и информација) при истим околностима за све операторе кориснике који пружају исте услуге;
- пружају услуге и податке операторима корисницима под истим условима и уз исти квалитет услуге који обезбеђују за сопствене потребе, потребе повезаних лица или партнера;
- достављају Агенцији уговоре закључене на основу стандардне понуде за међуповезивање (интерконекцију) у року од (15) петнаест дана од потписивања истих.

Оператори Телеком Србија а.д, Орион телеком д.о.о, Telenor d.o.o, Serbia Broadband - Srpske kablovske mreže d.o.o, Beogrid d.o.o, Knight Developement Support d.o.o, I.KOM d.o.o, Invest Inženjering d.o.o, KOPERNIKUS TECHNOLOGY d.o.o, SAT-TRAKT d.o.o, Beotelnet-ISP d.o.o, Telemark Systems d.o.o и Radijus vektor d.o.o. би, као оператори са ЗТС на релевантном тржишту, у одсуству регулације могли да спроводе активности које се односе на пружање услуге терминације позива, дискриминаторне у погледу услова, цена, квалитета, које би, стога, представљале препреке за развој делотворне конкуренције.

У одсуству обавезе недискриминаторног поступања, Агенција констатује да би Телеком Србија а.д, Орион телеком д.о.о, Telenor d.o.o, Serbia Broadband - Srpske kablovske mreže d.o.o, Beogrid d.o.o, Knight Developement Support d.o.o, I.KOM d.o.o, Invest Inženjering d.o.o, KOPERNIKUS TECHNOLOGY d.o.o, SAT-TRAKT d.o.o, Beotelnet-ISP d.o.o, Telemark Systems d.o.o и Radijus vektor d.o.o. као оператори са ЗТС, могли да користе различите механизме на ценовној и неценовној основи какао би отежали (или чак учинили немогућим) улазак и рад конкурентних оператора, те из тих разлога сматра да је истима оправдано одредити обавезу недискриминаторног поступања.

Поред механизма спречавања развоја конкуренције који се односе на цене, Телеком Србија а.д, Орион телеком д.о.о, Telenor d.o.o, Serbia Broadband - Srpske kablovske mreže d.o.o, Beogrid d.o.o, Knight Developement Support d.o.o, I.KOM d.o.o, Invest Inženjering d.o.o, KOPERNIKUS TECHNOLOGY d.o.o, SAT-TRAKT d.o.o, Beotelnet-ISP d.o.o, Telemark Systems d.o.o и Radijus vektor d.o.o. могу да примењују и антиконкурентске тактике

одуговлачења, ускраћивања информација, инсистирања на неоправданим захтевима и дискриминаторно коришћење информација. Ове активности доводе у неравноправан положај операторе кориснике, чиме се спречава делотворна конкуренција.

Телеком Србија а.д, Орион телеком д.о.о, Telenor д.о.о, Serbia Broadband - Srpske kablovske mreže д.о.о, Beogrid д.о.о, Knight Developement Support д.о.о, I.KOM д.о.о, Invest Inženjering д.о.о, KOPERNIKUS TECHNOLOGY д.о.о, SAT-TRAKT д.о.о, Beotelnet-ISP д.о.о, Telemark Systems д.о.о и Radijus vektor д.о.о. су у обавези да доставе Агенцији уговоре закључене на основу стандардне понуде за међуповезивање (интерконекцију) у року од (15) петнаест дана од потписивања истих. Примена ове обавезе, Агенцији омогућава да, увидом у уговоре о међуповезивању и приступу са различитим операторима корисницима и упоређивањем истих, утврди да ли оператори поштују обавезу недискриминаторног поступања и да ли пружају услуге под једнаким условима и са истим квалитетом као што то чине за сопствене потребе. У одсуству ове обавезе, Агенција не би могла да реагује на одговарајући начин.

Обавеза недискриминаторног поступања и обавеза објављивања одређених података (стандардне понуде) се међусобно допуњују на шта указује одредба члана 64. става 2. Закона. Према одредби поменутог става, оператор са ЗТС коме је одређена обавеза недискриминаторног поступања дужан је да, на захтев Агенције, објави стандардну понуду за међуповезивање и приступ.

Агенција констатује да обавеза недискриминаторног поступања не представља додатно оптерећење за операторе, с обзиром на то да не узрокује додатне трошкове и нове процедуре, док Агенцији пружа упоредив увид у понашање оператора са ЗТС према операторима корисницима veleprodajне услуге терминације позива и чини доступном информацију о односу својих малопродајних цена и veleprodajних цена терминације позива.

3. Обавеза рачуноводственог раздвајања

Агенција одређује Телеком Србија а.д. и Serbia Broadband - Srpske kablovske mreže д.о.о, као операторима са ЗТС обавезу рачуноводственог раздвајања, која се односи на одвојено рачуноводствено праћење пословних активности у вези са пружањем услуге терминације позива у јавној телефонској мрежи.

У складу са Правилником о примени трошковног принципа, одвојених рачуна и извештавања од стране оператора са значајном тржишном снагом у области електронских комуникација („Службени гласник РС“, број 52/11, у даљем тексту: Правилник о примени трошковног принципа) Телеком Србија а.д. и Serbia Broadband - Srpske kablovske mreže д.о.о, су у обавези да припреме и доставе извештај о раздвајању рачуна успеха и ангажоване имовине по свим врстама тржишних услуга у текућој години за претходну годину, у складу са роковима дефинисаним наведеним правилником.

Такође, Телеком Србија а.д. и Serbia Broadband - Srpske kablovske mreže д.о.о, су у обавези да на захтев Агенције, доставе veleprodajне и интерне трансферне цене, ради утврђивања постојања неоправданог унакрсног субвенционисања, као и да, такође на захтев

Агенције, омогуће увид у закључене уговоре, рачуноводствене податке, укључујући и податке о приходима оствареним на тржишту. Агенција је овлашћена и да те податке објави, уколико би се тиме допринело развоју делотворне конкуренције, водећи рачуна о томе да битно не угрози пословање оператора.

4. Обавеза омогућавања приступа и коришћења елемената мреже и припадајућих средстава

У складу са одредбама члана 67. Закона, у случају да се утврди да би ускраћивање приступа, неоправдано условљавање или слично ограничавање од стране оператора са ЗТС, спречило међуповезивање мрежа и припадајућих средстава и интересе оператора и крајњих корисника, Агенција може оператору са ЗТС да одреди обавезу омогућавања приступа и коришћења елемената мреже и припадајућих средстава, тако да се удовољи оправданим захтевима других оператора за приступ и коришћење одређених елемената мреже и припадајућих средстава.

На основу дела анализе који говори о препрекама које оператор са ЗТС може да поставља одбијањем договора односно ускраћивањем интерконекције и приступа, Агенција констатује да би ускраћивање приступа, неоправдано условљавање или слично ограничавање од стране оператора са ЗТС који контролише неопходну инфраструктуру, спречило развој конкуренције, што би на крају угрозило интересе крајњих корисника.

Поред тога, Агенција закључује да оператор са ЗТС може да користи и остале механизме спречавања конкуренције на ценовној и неценовној основи како би отежао (или чак учинио немогућим) улазак и рад осталих оператора на релевантном тржишту.

Из наведених разлога, Агенција закључује да је оправдано да се операторима са ЗТС: Телеком Србија а.д, Орион телеком д.о.о, Telenor д.о.о, Serbia Broadband - Srpske kablovske mreže д.о.о, Beogrid д.о.о, Knight Developement Support д.о.о, I.KOM д.о.о, Invest Inženjering д.о.о, KOPERNIKUS TECHNOLOGY д.о.о, SAT-TRAKT д.о.о, Beotelnet-ISP д.о.о, Telemark Systems д.о.о и Radijus vektor д.о.о. одреде следеће обавезе прописане одредбама члана 67. став 3. Закона:

- 1) омогућавање приступа одређеним елементима мреже и припадајућим средствима, укључујући приступ пасивним мрежним елементима који су везани за пружање veleпродајне услуге терминације позива;
- 2) вођење преговора у доброј вери са оператором који захтева приступ за услуге међуповезивања и да у одговарајућем року одговори на сваки разуман захтев за приступ оператору који захтева veleпродајну услугу терминације позива;
- 3) не укидају већ одобрени приступ елементима мреже и припадајућој инфраструктури;
- 4) пружање одређене услуге другим операторима под veleпродајним условима;
- 5) омогућавање колокације, односно другог облика заједничког коришћења припадајућих средстава;

- 6) пружање услуге потребне за обезбеђивање интероперабилних услуга за повезивање крајњих корисника, укључујући и услуге интелигентних мрежа;
- 7) омогућавање приступа системима оперативне подршке или сличним софтверским системима, ради обезбеђивања лојалне конкуренције у пружању услуга електронских комуникација;
- 8) обезбеђивање међуповезивања мрежа и припадајућих средстава;
- 9) обезбеђивање приступа повезаним услугама, попут услуга базираних на подацима о идентитету, локацији и доступности корисника.

Телеком Србија а.д, Орион телеком д.о.о, Telenor д.о.о, Serbia Broadband - Srpske kablovske mreže д.о.о, Beogrid д.о.о, Knight Developement Support д.о.о, I.KOM д.о.о, Invest Inženjering д.о.о, KOPERNIKUS TECHNOLOGY д.о.о, SAT-TRAKT д.о.о, Beotelnet-ISP д.о.о, Telemark Systems д.о.о и Radijus vektor д.о.о, као оператори са ЗТС, имају обавезу да преговарају у доброј вери са оператором који захтева приступ за veleprodajnu услугу терминације позива, с циљем да се на захтев одговори у законском року. У одсуству ове обавезе, наведени оператори би могли да искористе своју значајну тржишну снагу и да спроводе тактике одуговлачења.

Приликом оцењивања разумности захтева за приступ, Телеком Србија а.д, Орион телеком д.о.о, Telenor д.о.о, Serbia Broadband - Srpske kablovske mreže д.о.о, Beogrid д.о.о, Knight Developement Support д.о.о, I.KOM д.о.о, Invest Inženjering д.о.о, KOPERNIKUS TECHNOLOGY д.о.о, SAT-TRAKT д.о.о, Beotelnet-ISP д.о.о, Telemark Systems д.о.о и Radijus vektor д.о.о. требало би да се руководе принципом недискриминације и техничким могућностима сопствене мреже.

Полазећи од чињенице да је реализација услуге терминирања позива једноставнија и бржа у случају заједничког коришћења простора, Агенција констатује да би Телеком Србија а.д. требало да обезбеди заједничко коришћење свог простора, тамо где има техничких могућности.

Телеком Србија а.д. је обавезан да обезбеди коришћење инфраструктуре и остале комуникационе опреме, а нарочито је обавезан да омогући водове за приступ до тачака међуповезивања оператору кориснику. У одсуству ове обавезе Телеком Србија а.д, оператору кориснику би било отежано (у неким случајевима и немогуће) да користи услугу терминације позива.

5. Обавеза контроле цена и примене трошковног рачуноводства

У складу са одредбама члана 68. Закона, Агенција одређује Телеком Србија а.д. и Serbia Broadband - Srpske kablovske mreže д.о.о, као операторима са ЗТС, обавезу контроле цена услуга терминације позива у јавној фиксној телефонској мрежи и примену трошковног рачуноводства, у складу са Правилником о примени трошковног принципа. Ова обавеза има за циљ да спречи оператора са ЗТС да одржава неоправдано високе цене или да ниским ценама истисне конкуренте на штету крајњих корисника.

Приликом одређивања обавеза, посебно се води рачуна о претходним улагањима оператора са ЗТС, подстицању даљих улагања и могућности повраћаја улагања по разумној стопи, с обзиром на повезане ризике.

Оператор са ЗТС сноси терет доказивања да цене његових услуга произлазе из трошкова, укључујући и повраћај улагања по разумној стопи, и дужан је да, на захтев Агенције, достави детаљно оправдање својих цена.

Начин примене трошковног рачуноводства у циљу контроле цена дефинисан је Правилником о примени трошковног принципа. Такође, Агенција ће ангажовати независног ревизора ради годишње провере усклађености трошковног рачуноводства оператора са ЗТС са прописаним начином примене трошковног принципа, а извештај независног ревизора се објављује на Интернет страници Агенције.

С обзиром на то да Телеком Србија а.д. и Serbia Broadband - Srpske kablovske mreže d.o.o. заузимају значајан удео у броју терминираних минута и највећу базу корисника на малопродајном нивоу и, сходно томе, имају значајну преговарачку моћ у односу на остале операторе, одређује се обавеза контроле цена и примене трошковног рачуноводства у складу са Правилником о примени трошковног принципа.

С обзиром на то да су остали оператори много касније започели са комерцијалним пружањем услуга, да заузимају значајано мањи удео у укупном броју терминираних минута, Агенција констатује да је довољно одређивање обавезе контроле цена, којом се обезбеђује ефикасност, одржава конкуренција и добробит потрошача, при чему се у обзир могу узети цене на упоредивим тржиштима, као и малопродајне цене оператора са ЗТС.

Имајући у виду да би примена трошковног принципа обезбедила корисне информације оператору за формулисање политике продајних цена, као и поуздану основу за њихову контролу, Агенција препоручује да и Орион телеком д.о.о, Telenor d.o.o, Serbia Broadband - Srpske kablovske mreže d.o.o, Beogrid d.o.o, Knight Development Support d.o.o, I.KOM d.o.o, Invest Inženjering d.o.o, KOPERNIKUS TECHNOLOGY d.o.o, SAT-TRAKT d.o.o, Beotelnet-ISP d.o.o, Telemark Systems d.o.o и Radijus vektor d.o.o. формирају цене услуге терминације позива на бази трошковног рачуноводства, у складу са Правилником о примени трошковног принципа.

Агенција ће континуирано пратити дешавања на посматраном тржишту и, када се за то укаже потреба, ревидирати наметнуте обавезе.

Оператори са ЗТС су у обавези да у року од 60 дана од дана пријема захтева Агенције сачине и објаве нове стандардне понуде у складу са општим актом Агенције који ближе прописује минимални садржај, ниво детаљности и начин објављивања стандардних понуда, те је одлучено као у ставу XII. диспозитива овог решења.

У поступку анализе релевантног тржишта, односно доношења овог решења Агенција је, сагласно одредби чл. 60. став 2. и 62. став 3. Закона, дана 13.10.2014. године прибавила и Мишљење Комисије за заштиту конкуренције број: 1/0-02-619/2014-2 од 10.10.2014. године, у коме је констатовано, између осталог, да су принципи који су примењени приликом

анализе релевантног тржишта, у основи, принципи који се примењују и у области заштите конкуренције. Такође, када је реч о регулаторним обавезама које су одређене операторима са ЗТС, Комисија за заштиту конкуренције констатује да су у потпуности у складу са Законом, који у члану 63. таксативно наводи које обавезе Агенција може одредити оператору са ЗТС.

Поступајући сагласно одредбама чл. 34-36. Закона, Агенција је у периоду од 15.9.2014. године до 15.10.2014. године спровела поступак јавних консултација ради прибављања мишљења стручне и шире јавности на нацрт Извештаја о анализи релевантног тржишта. Агенција је након тога, извршила анализу пристиглих мишљења, примедба и предлога на наведени акт и уважила основане сугестије и примедбе.

Даље, Агенција је у поступку који претходи доношењу одговарајућег решења за операторе са ЗТС предочила чињенице и околности које су од значаја за одлучивање у овој управној ствари и истима омогућила да у остављеном року од 15 дана, доставе документацију или друге доказе за које сматрају да су релевантни за одлучивање, а сагласно одредбама члана 22. став 3. Закона и члана 9. ЗУП-а.

У остављеном року изјаснили су се следећи оператори: **SAT-TRAKT d.o.o, Serbia Broadband - Srpske kablovske mreže d.o.o, KOPERNIKUS TECHNOLOGY d.o.o, Радијус вектор d.o.o, Telemark Systems d.o.o, Knight Developement Support d.o.o, Телеком Србија а.д, Орион телеком д.о.о. и Telenor d.o.o.**

Serbia Broadband - Srpske kablovske mreže d.o.o. је у свом изјашњењу број 1619/2014 од 8.12.2014. године, поновио своје мишљење изнето у току јавне расправе да сматра неоправданим наметање регулаторне обавезе у виду рачуноводственог раздвајања и примене трошковног рачуноводства. **Serbia Broadband - Srpske kablovske mreže d.o.o.** је други највећи оператор на veleprodajном тржишту терминације позива у јавној телефонској мрежи и Агенција сматра да је оправдано наметање обавеза рачуноводственог раздвајања и контроле цена и примене трошковног рачуноводства како би било доказано да нема преливања трошкова између регулисаних и нерегулисаних услуга. Овај податак ће бити од изузетне користи и ради сагледавања трошкова терминације у мрежама нове генерације.

SAT-TRAKT d.o.o. у свом допису број: 1966 од 9.12.2014. године наводи да се одлуком РАТЕЛ-а, практично сваки нови оператер који је тек отпочео посао пружања јавне телефонске услуге одмах проглашава за оператера за значајном тржишном снагом, сматрајући да је овакво становиште неприхватљиво јер је супротно Директивама Европске уније којом се даје дефиниција релевантног тржишта и у којој Директиви се дефиниција значајне тржишне снаге изједначава са концептом доминације. Даље овај оператор наводи да је РАТЕЛ у циљу правилног утврђивања тржишне снаге морао пре свега анализирати тржишно учешће телекомуникационог оператора на релевантном тржишту и измене у структури у дужем временском периоду; препреке за улазак на релеванто тржиште и утицај потенцијалне конкуренције на том тржишту; утицај великих корисника на снагу оператора (компензациона куповна моћ), еластичност тражње; тренутно стање конкуренције на релевантном тржишту; технолошка предност и супериорност, ниво развијености продајне и дистрибутивне мреже; степен вертикалне интеграције; степен диференцијације услуга; привилегован приступ тржиштима капитала и финансијским ресурсима; да ли контролише инфраструктуру, чији се обим не може лако удвостручити и остало. Агенција је мишљења да

је у анализи јасно изнето да је тржиште 3, односно veleпродајно тржиште терминације позива у јавној телефонској мрежи, карактеристично по томе што за услуге на овом тржишту не постоји супституција, односно алтернативни начин остваривања позива упућених ка кориснику из мреже. Из тог разлога се сви оператори који учествују на истом проглашавају за операторе са значајном тржишном снагом. На састанку који је током јавне расправе одржан са кабловским операторима предочено је да су и у другим државама (конкретно је дат пример Републике Хрватске и Републике Словеније) након анализе тржишта терминације позива у фиксну мрежу сви оператори проглашени за операторе са значајном тржишном снагом.

Оператори **KOPERNIKUS TECHNOLOGY d.o.o**, **Радијус вектор d.o.o**, **Telemark Systems d.o.o** (у даљем тексту: **KPT**) су 10.12.2014. године упутили своја изјашњења дописима број: 1049/14, 2.1-5-4/14 и 149/2014 (Дописи ова три оператора су идентичне садржине, па је у наставку дат извод из дописа Радијус вектор d.o.o): Коментари ових оператора су врло слични коментарима који су дати током јавне расправе, као и на састанку који је у Агенцији одржан на ову тему дана 22.10.2014. године. Напред наведени оператори указују на чињеницу да је њихова мрежа карактеристична по томе што више личи на виртуелну мрежу, као и да велики део функција везаних за телефонску услугу обавља оператор **Telenor d.o.o**. кога означавају као „надоператора“. Агенција сматра да су сва три оператора у Регистру Агенције евидентирана као оператори који поседују кабловску мрежу за приступ. **Telemark Systems d.o.o**. није обухваћен предметном анализом јер је касније регистрован за јавну говорну услугу и накнадно додат у коначан списак оператора у анализи. Сагласно Правилнику о општим условима за обављање делатности електронских комуникација по режиму општег овлашћења („Службени гласник РС“, бр. 38/11, 44/11-исправка и 13/14) ови оператори су регистровани и за јавну говорну услугу. Поводом наведеног у просторијама Агенције је 22.10.2014. године одржан састанак између представника Агенције - Сектора за регулативу и Сектора за економске послове и анализу тржишта, и представника **KPT** и **Telenor d.o.o**. На састанку је изнет став Агенције да наведени правилник не предвиђа виртуелне операторе у фиксној мрежи, као што не распознаје ни термин „надоператора“, па се сходно томе може констатовати да су сви оператори, у складу са уписом у Евиденцију оператора јавних комуникационих мрежа и услуга Агенције, у анализи посматрани на идентичан начин и то као оператори регистровани за обављање јавне говорне услуге, што је у складу са чланом 14. и 14а наведеног правилника.

У анализи је јасно изнето да је релевантно тржиште карактеристично по томе што за услуге на овом тржишту не постоји супституција, односно алтернативни начин остваривања позива упућених ка кориснику из мреже. Из тог разлога се сви оператори који учествују на истом проглашавају за операторе са значајном тржишном снагом. На састанку који је одржан са кабловским операторима предочено је да су и у другим државама (конкретно је дат пример Републике Хрватске и Републике Словеније) након анализе veleпродајног тржишта терминације позива у јавној телефонској мрежи, сви оператори проглашени за операторе са значајном тржишном снагом.

Дана 9.12.2014. године, дописом број: 4523-14 оператор **Knight Development Support d.o.o**. је обавестио Агенцију да је од 1.12.2014. године оператор **JET TV d.o.o**. припојен кабловском оператору **Knight Development Support d.o.o**. Агенција је усвојила ову информацију и захтев за исписивање из регистра оператора **JET TV d.o.o**, тако да **JET**

TV d.o.o. није проглашен за оператора са ЗТС на тржишту терминације позива у јавну телефонску мрежу.

Оператор **Телеком Србија а.д.** у свом допису број: 424405/2-2014 од 10.12.2014. године обавештава Агенцију да у свему остаје при наводима из јавне расправе, посебно указујући поново да није потребна констатација Агенције у Извештају о анализи тржишта везано за дефиницију тржишта терминације и различиту цену терминације националног и међународног саобраћаја. Агенција сматра да је дефиниција тржишта терминације позива у складу са чињеницом да у Републици Србији тржиште терминације функционише тако да постоји различита цена терминације позива за национални и међународни саобраћај, као и у другим државама које нису чланице ЕУ. Ова карактеристика тржишта у Републици Србији не ограничава Агенцију да у оквиру анализе тржишта укаже на ту разлику и изложи јасну дефиницију остатка тржишта које због карактеристика домаћег тржишта терминације позива није предмет коначног закључка. Иста констатација је постојала и у претходном кругу анализе овог тржишта и Агенција до сада није ни једним својим актом утицала на цену терминације међународног саобраћаја. У анализи се јасно истиче да констатација следи из искуства држава ЕУ и свакако не подразумева било какво деловање Агенције у том смислу, пре него што се због могућих законских и подзаконских аката то деловање покаже нужним, при чему се имају у виду активности које се спроводе од стране Владе Републике Србије и усклађивања домаћих законских и подзаконских аката са актима ЕУ. Агенција у оквиру својих надлежности нема право да регулише међусобне односе оператора у случају међународних уговора.

Оператор **Орион телеком д.о.о.** се у свом допису број: 2903/14 од 10.12.2014. године, придружује ставу појединих алтернативних оператора који сматрају да се нису стекли услови да буду проглашени за оператора са ЗТС и указује да се не слаже са чињеницом да **Орион телеком д.о.о.** треба да примени јединствену цену терминације у своју мрежу. Агенција сматра да је **Орион телеком д.о.о.** како је и констатовано у анализи, показао да не може испратити хијерархију мреже Телеком Србија а.д. То није реално ни очекивати из много разлога, а један од кључних је технолошке природе. Управо узимајући у обзир проблеме на тржишту терминације, различито тумачење дефиниција које је прописала Агенција и потребу да оператори на тржишту буду равноправни, Агенција је анализирала начин решавања терминације за мреже алтернативних оператора у скоро свим европским државама и ту анализу изложила у документу који је био предмет јавне расправе. Наведену анализу искустава у европским државама Орион телеком д.о.о. није коментарисао. Начин формирања цене терминације у мреже алтернативних оператора који је најављен у анализи обезбеђује равноправност оператора и превазилази технолошке разлике и разлике у топологији мреже оператора на тржишту у Републици Србији.

Telenor d.o.o. је у свом допису број: 434/344/14 од 10.12.2014. године углавном поновио ставове изнете у јавној расправи истичући да сматра да нема услова да буде проглашен за оператора са ЗТС на анализираном тржишту, јер као оператор, у односу на Телеком Србија а.д. заузима мали део тржишта, као и други алтернативни оператори. Такође истичу да у свом раду зависе од инфраструктуре Телеком Србија а.д., што не може да буде предмет закључака анализе тржишта терминације позива у јавној телефонској мрежи.

Агенција сматра да је у анализи јасно изнето да је тржиште терминације позива у јавној телефонској мрежи карактеристично по томе што за услуге на овом тржишту не постоји супституција, односно алтернативни начин остваривања позива упућених ка кориснику из мреже. Из тог разлога се сви оператори који учествују на истом проглашавају за операторе са значајном тржишном снагом. На састанку који је одржан са кабловским операторима и представницима **Telenor d.o.o.** предочено је да су и у другим државама (конкретно је дат пример Републике Хрватске и Републике Словеније) након анализе тржишта терминације позива у фиксној мрежи сви оператори проглашени су за операторе са значајном тржишном снагом на том релевантном тржишту. **Telenor d.o.o.** је оператор који послује на многим европским тржиштима и сигурно је упознат са овом чињеницом. Начин формирања цене терминирања саобраћаја у мрежу алтернативних оператора омогућава равноправност истих, односно симетричне услове. Захтев да цена терминације буде што нижа за алтернативне операторе је немогуће спровести из разлога што Телеком Србија а.д. има трошковно оријентисане цене терминације, а алтернативни оператори, којима ће преко 90% саобраћаја бити усмерено ка мрежи Телеком Србија а.д, би пословали са огромним губицима уколико би им се прописала цена на начин како предлаже Telenor d.o.o. С друге стране цена терминације у мрежу Телеком Србија а.д. је заснована на регулаторном извештају како је Законом и прописана. Цене малопродајних услуга и конкурентност оператора се у овом случају могу контролисати искључиво кроз тест маказа цена. Осим тога, анализом није предложена регулација цене међународне терминације, већ је коментарисано стање на том тржишту (које и јесте део тржишта терминације позива) и дешавања на другим европским тржиштима везано за услугу терминације позива. Управо узимајући у обзир проблеме на тржишту терминације, различито тумачење дефиниција које је прописала Агенција и потребу да оператори на тржишту буду равноправни, Агенција је анализирала начин решавања терминације за мреже алтернативних оператора у скоро свим европским државама и ту анализу изложила у документу који је био предмет јавне расправе. Начин формирања цене терминације у мреже алтернативних оператора који је дат у анализи обезбеђује равноправност оператора и превазилази технолошке разлике и разлике у топологији мреже оператора на тржишту у Републици Србији.

Као што се из напред наведеног може закључити, Агенција је у поступку одлучивања у потпуности ценила пристигла изјашњења оператора, у вези са одређивањем оператора са ЗТС на релевантном тржишту, размотрила изнете примедбе и сугестије и поводом истих заузела став који је дат у образложењу овог решења, као и у документу Прилог 1 и 2 - Извештаја о анализи релевантног тржишта (Прилог 1 – Примедбе дате у поступку јавне расправе и Прилог 2 – Примедбе дате у поступку изјашњења на обавештење и одговори Агенције на исте), у коме је садржана чињенична грађа за доношење овог решења.

Ово решење донето је на основу сагледавања свих чињеница и доказа, поступајући у целости по правном схватању надлежног суда, као и примедбама у погледу поступка које су изнете у пресуди Управног суда број: 12 У 4454/18 од 18.4.2018. године.

Одредбом члана 213. Закона о општем управном поступку („Службени гласник РС“, број 18/16), који се односи на окончање започетих поступака, између осталог, прописано је да ће се поступци који до почетка примене овог закона нису окончани, окончати према одредбама закона који се примењивао до почетка примене овог закона.

Надлежност Агенције да одлучује о правима и обавезама оператора и корисника прописана је одредбом члана 8. став 1. тачка 2) Закона.

Одредбом члана 17. Закона и 21. Статута Регулаторне агенције за електронске комуникације и поштанске услуге („Службени гласник РС“, бр. 125/14 и 30/16, у даљем тексту: Статут), прописано је, између осталог, да директор Агенције заступа и представља Агенцију и да је одговоран за законитост њеног рада.

Одредбом члана 22. Закона и члана 28. Статута, регулисано је одлучивање о правима и обавезама оператора и корисника, односно, између осталог, прописано је да Агенција, о правима и обавезама оператора и корисника из овог закона, одлучује решењем које доноси директор Агенције.

Упутство о правном средству: Ово решење је коначно сагласно члану 22. став 4. Закона и против истог се може тужбом покренути управни спор пред Управним судом, у року од 30 дана од дана његовог достављања.

ДИРЕКТОР

др Владица Тинтор

Достављено:

- Операторима са ЗТС (Телеком Србија а.д, Serbia Broadband - Srpske kablovske mreže d.o.o, Telenor d.o.o, Beogrid d.o.o, Knight Development Support d.o.o, I.KOM d.o.o, Invest Inženjering d.o.o, KOPERNIKUS TECHNOLOGY d.o.o, SAT-TRAKT d.o.o, Beotelnet-ISP d.o.o, Radijus vektor d.o.o, Telemark Systems d.o.o. и Орион телеком д.о.о);
- Сектору за анализу тржишта и економске послове- Служби за анализу тржишта и рачуноводство трошкова;
- Архиви.